

Samenstelling van de Commissie per 31 december 2014

De Commissie bestaat volgens de overeenkomst uit vier deskundigen, waarvan Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân en het bestuur van Wetterskip Fryslân er elk één benoemen en de NAM twee benoemt. Tevens is in de plaatsvervangings voorzien. De Commissie is als volgt samengesteld.

Benoemd door de provincie

1. Drs. F. van der Ploeg, Voorzitter	Oud griffier van de Staten van Fryslân
2. Ir.dr. P.L. Lap (plaatsvervanger voor 1.)	Oud directeur Wegen en Kanalen van de provincie Fryslân

Benoemd door Wetterskip Fryslân

3. Ir. W.G. Epema	Oud directeur ingenieur van Hoogheemraadschap Alblasterwaard en Vijfheerenlanden
4. Ir. W. P.C. Zeeman (plaatsvervanger voor 3.)	Geohydroloog; oud senior adviseur Water, DLG

Benoemd door de NAM

5. Dr.ir. J.H.A. Struik (vice-voorzitter)	Voorheen offshore manager bij de NAM
6. Prof. ir. K.d'Angremond	Emeritus hoogleraar TU Delft
7 Mr. A.H.Oude Elferink, (plaatsvervanger voor 5.)	Voorheen juridisch adviseur NAM
8. Ir. Ing. E. van Hijum (plaatsvervanger voor 6.)	Oud directeur ingenieursbureau

De zittingsperiode van de huidige Commissie eindigt op 15 mei 2015.

Secretariaat

Aan de Commissie is een secretariaat toegevoegd. Secretaris van de Commissie is sinds 1 januari 2001 ir. F.H. van Veen te Groningen. De heer Van Veen legt per 1 januari 2015 deze functie neer. Assistent-secretaris was in het verslagjaar de heer ir. G.J. Steendam. De heer Steendam neemt per 1 januari 2015 de functie van secretaris over.

Het postadres van de Commissie is: Postbus 21, 9280 AA Harkema. Het secretariaat is bereikbaar op telefoonnummer 06-12795716 en per mail: secretariaat@bodemdalingfryslan.nl. Voorts is informatie te vinden op www.bodemdalingfryslan.nl

Taak van de Commissie

De Commissie heeft tot taak omtrent een zo goed mogelijk geformuleerd en gedocumenteerd verzoek, een aanbeveling te doen waarin met reden omkleed wordt aangegeven:

- welke handelingen, werken of werkzaamheden aan te bevelen zijn als maatregelen die redelijkerwijs noodzakelijk zijn ter voorkoming, beperking of herstel van schade ten gevolge van bodemdaling door aardgaswinning.
- welke kosten, hetzij van vorenbedoelde maatregelen, hetzij anderszins (compensaties) de NAM naar het oordeel van de Commissie zou moeten vergoeden overeenkomstig de regels van de overeenkomst.

De vier fases van een claim

Bij de afhandeling van claims kunnen veelal vier fases worden onderscheiden:

Fase 1 onderzoeksfase, plan-voorbereiding.

In deze fase worden de gevolgen van de bodemdaling door aardgaswinning geïnventariseerd en worden zo nodig oplossingen ontwikkeld en afgewogen om schade te voorkomen of te compenseren. Voor deze oplossingen worden globale kostenramingen en tijdschema's opgesteld. Fase 1 eindigt met een principekeuze voor een van de mogelijke oplossingen.

In **fase 2** wordt deze oplossing vervolgens uitgewerkt.

De definitieve situering wordt bepaald evenals vorm en afmetingen. Gedetailleerd (waterloopkundig en/of grondmechanisch) onderzoek vindt plaats. Onderzocht wordt welke vergunningen nodig zijn en welke procedures moeten worden doorlopen. Tijdschema's en kostenramingen worden verfijnd.

Fase 3 dient als voorbereiding van de uitvoering. Aan de orde zijn zaken als grondaankoop, verkrijgen van vergunningen en opstellen van bestekken en contracten.

In **fase 4** volgt de uitvoering.

Al naar gelang de voortgang van de werkzaamheden in de opeenvolgende fases worden de gemaakte kosten na goedkeuring door de Commissie door NAM op declaratiebasis vergoed. De eindafrekening van een project of werk wordt verwacht binnen zes maanden na (eerste) oplevering.

Metingen

In haar vergadering van 21 november 2000 heeft de Commissie ingestemd met een programma van hoogtemetingen dat ook wordt aangehouden voor het aangrenzende gebied in Groningen. Dit programma voorziet in ten minste eens per vijf jaar, middels waterpassing of een andere door de commissie toegestane meting, uitvoeren van een grote of uitgebreide hoogtemeting over het gehele gebied, zo nodig tussentijds aangevuld met een kleine beperkte hoogtemeting. De laatste hoogtemeting heeft plaatsgevonden in 2013, op basis van radar interferometrie (InSAR) en waterpassingen. De resultaten daarvan zijn eind 2013 door de NAM gerapporteerd.

Overzicht claims 2014

Claim	Verzoeker	Omschrijving	Vergoeding	Datum	Besluit	Commissie
T5ac	ws Fryslân	declaratie personele kosten 2e helft '13	€ 13.586,47	14-4-2014	gehonoreerd	20-5-2014
T5ad	ws Fryslân	declaratie personele kosten 1e helft '14	€ 10.946,22	27-10-2014	gehonoreerd	25-11-2014
T20a,b	ws Fryslân	resultaten pilot berekening contante waarden gemalen Jistrum en Zwartkruis		27-10-2014	aangehouden	25-11-2014
T21c	prov.Fryslân	resultaten fase 2 onderzoek DCA (De Centrale As); verzoek om reactie		1-5-2014	reactie gegeven	20-5-2014
T24	gem. Achtkarsp.	voorstel fase 1 onderzoek	€ 13.915,00	1-9-2014	gehonoreerd	23-9-2014
NF6b1*	NAM	onvoorwaardelijk akkoord aanbeveling commissie 17/9/13		14-11-2013	kennismening	11-2-2014
NF6b1*	WS Fryslân	onvoorwaardelijk akkoord aanbeveling commissie 17/9/13 (aanbeveling: extra gemaalcapaciteit te Ezumazijl tot 2010; financiële toezegging: € 3,59 miljoen)		17-1-2014	kennismening	11-2-2014
NF6b3*	ws Fryslân	offertevoorstel vervolg fase 2 onderzoek Dongeradeel		28-4-2014	niet akkoord	20-5-2014
NF6b3*	ws Fryslân	aangepast offertevoorstel fase 2 Dongeradeel		27-8-2014	gehonoreerd	23-9-2014
NF6b3*	ws Fryslân	gunningsvoorstel vervolgonderzoek fase 2 Dongeradeel	€ 38.713,95	5-11-2014	akkoord o.v.	25-11-2014
NF8j*	ws Fryslân	declaratie personele kosten 2e helft 2013	€ 7.124,64	30-7-2014	gehonoreerd	17-9-2014
NF8k*	ws Fryslân	declaratie personele kosten 1e helft 2014	€ 26.539,44	27-11-2014	gehonoreerd	25-11-2014
NF10*	ws. Fryslân	aanpassing stuw Ameland Oost (i.v.m. peil aanpassing)		22-1-2014	aangehouden op verzoek ws. Fryslân over geheel 2014	

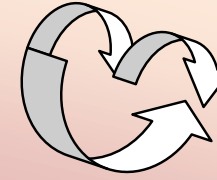
* Claims winningsgebied Noord Friesland (NF nummer) vallend onder "Overeenkomst bodemdaling Fryslân" van juni 2006.

OVERZICHT TOTALEN T/M 2014	winningsgebied	
	Tytsjerksteradiel	Noord Friesland
Totaal van 2002 t/m 2005 uitgekeerde vergoedingen:	€ 2.597.603,73	
Totaal in 2006 uitgekeerde vergoedingen:	€ 2.411.886,38	€ 98.732,03
Totaal in 2007 uitgekeerde vergoedingen:	€ 522.561,17	€ 46.886,01
Totaal in 2008 uitgekeerde vergoedingen:	€ 1.189.628,68	€ 65.887,24
Totaal in 2009 uitgekeerde vergoedingen:	€ 937.080,27	€ 89.139,85
Totaal in 2010 uitgekeerde vergoedingen:	€ 1.148.506,96	€ 31.351,20
Totaal in 2011 uitgekeerde vergoedingen:	€ 278.788,21	€ 18.105,60
Totaal in 2012 uitgekeerde vergoedingen:	€ 179.085,82	€ 109.886,88
Totaal in 2013 uitgekeerde vergoedingen:	€ 422.101,66	€ 14.881,49
Totaal in 2014 uitgekeerde vergoedingen:	€ 93.521,00	€ 22.435,93
Totaal uitgekeerde vergoedingen t/m 2014:	€ 9.780.763,88	€ 497.306,23

Bodemdalingsprognoses en metingen

Prognoses

De Commissie baseert zich bij haar besluitvorming onder meer op de meest recente prognoses inzake de toekomstige bodemdaling. Op basis van de overeenkomst is de NAM gehouden tot regelmatig onderzoek, waterpassingen en metingen ten einde de voortgaande feitelijke bodemdaling door aardgaswinning in beeld te brengen en een zo nauwkeurig mogelijke eindprognose op te kunnen stellen. De prognoses dienen door de NAM ten minste eenmaal per vijf jaar aan de provincie te worden voorgelegd. De meest recente prognoses voor de NAM-concessies Tietjerksteradeel en Noord Friesland zijn opgenomen in het NAM-rapport met als kenmerk nr. EP201006302236 en is getiteld "Bodemdaling door Aardgaswinning, Nam-velden in Groningen, Friesland en het noorden van Drenthe, Status Rapport 2010 en prognose tot het jaar 2070. In 2011 is het statusrapport uit 2010 gedeeltelijk gewijzigd als gevolg van het voornemen om het grotere gasveld Nes (Dongeradiel) te exploiteren. In 2015 wordt een nieuw statusrapport opgesteld. In de figuur in dit jaarverslag is de meest recente prognose voor 2050 opgenomen volgens de winningsplannen van eind 2014. Deze prognose heeft een tijdelijk karakter, aangezien de bodemdalingsmodellen die ten grondslag liggen aan deze prognose in 2015 opnieuw zullen worden gekalibreerd voor het statusrapport 2015. Hierdoor kunnen verschillen ontstaan. Het statusrapport 2015 zal leidend zijn.

Jaarverslag 2014

**Prognose Bodemdaling door gaswinning
1974 - 2050**

— Bodemdaling in cm
■ Gasvelden

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Datum van uitgifte: januari 2015

Dit kaartje toont de prognose voor de bodemdaling als gevolg van aardgaswinning door de NAM tot 2050 volgens winningsplannen d.d. eind 2014. Deze prognose heeft een tijdelijk karakter, aangezien de bodemdalingsmodellen die ten grondslag liggen aan deze prognose in 2015 opnieuw zullen worden gekalibreerd voor het Statusrapport 2015. Hierdoor kunnen verschillen ontstaan. Het Statusrapport 2015 zal leidend zijn. In Friesland is het einde van de productie van de velden/bodemdaling voorzien omstreeks 2050. De voorspelling van de bodemdaling Fryslân 2070 (eerdere jaarverslagen) is gelijk aan die voor het jaar 2050. Omdat de productie van het Groninger gasveld langer doorgaat zijn er in het statusrapport 2010 contouren voor 2070 getoond. Deze productie van het Groninger gasveld heeft echter geen invloed op de bodemdaling door gaswinning in Friesland.

Vooraf

Overeenkomstig aanbevelingen van de Commissie Bodemdaling Aardgaswinning Fryslân werd door de Nederlandse Aardolie Maatschappij BV (NAM) in de loop van het verslagjaar (2014) circa € 116.000 uitgekeerd om schade als gevolg van bodemdaling door aardgaswinning in haar concessie- of wingebieden Tytsjerksteradiel en Noord-Friesland te vergoeden dan wel te voorkomen.

Het totaal van de door de NAM uitgekeerde vergoedingen sinds de start van de Commissie in 2000 komt hiermee op ruim 10 miljoen euro.

Het jaar 2014 was een bewogen jaar ten aanzien van gaswinning in Nederland. De maatschappelijke discussie over de gevolgen van aardgaswinning, met name aan aardgaswinning gerelateerde aardbevingen in de provincie Groningen, is geïntensiveerd. Net als in het voorgaande jaarverslag is het goed erop te wijzen dat onze commissie, gelet op de "Overeenkomst bodemdaling aardgaswinning Fryslân 2006", zich alleen bezighoudt met de schade als gevolg van bodemdaling door aardgaswinning en niet met de schade die ontstaat door aardbevingen. Dat laatste is een directe taak van NAM zelf. Voor nadere informatie verwijst de Commissie naar de brief van Staatstoezicht op de Mijnen d.d. 15 april 2013. Deze brief is opgenomen op de website van de Commissie. De Commissie sluit zich aan bij de conclusie in voornoemde brief dat Friesland beschouwd kan worden als een provincie met een relatief gering aardbevingsrisico.

Nadere informatie over het werk van de Commissie is te vinden op www.bodemdalingfryslan.nl

Drs. F. van der Ploeg, voorzitter

Partijen

De Overeenkomst bodemdaling aardgaswinning Fryslân 2006 is gesloten door enerzijds de Nederlandse Aardolie Maatschappij BV te Assen en anderzijds de provincie Fryslân en het Wetterskip Fryslân. In 2011 is de overeenkomst 2006 aangevuld omdat Smart Energy Solutions BV en later Tulip Oil de winningsvergunning Donkerbroek van de NAM heeft overgenomen. Ook de eventuele claims uit dit gebied kunnen bij de Commissie worden ingediend.

Werkzaamheden

De Commissie heeft in de verslagperiode vier keer vergaderd: op 11 februari, 20 mei en 24 november te Assen. Op 23 september vond een vergadering plaats in Esonstad te Anjum.

De Commissie heeft ook dit jaar weer veel aandacht besteed aan de waterhuishouding in het gebied Dongeradiel. Als gevolg van het voornemen om het grotere gasveld Nes (Dongeradiel) te exploiteren is een wijziging in de verwachte bodemdaling opgetreden ten opzichte van Statusrapport NAM 2010. Hierop is dit rapport gedeeltelijk gewijzigd. Het gevolg hiervan is dat er in het winningsgebied Noord Friesland een vervolgstudie uitgevoerd dient te worden om de gevolgen van de gewijzigde bodemdalingprognose in beeld te brengen alsmede de te treffen maatregelen om de aanvullende negatieve gevolgen te compenseren. Dit in aanvulling op de reeds in beeld zijnde en gehonoreerde maatregelen vanuit het eerdere fase 2 onderzoek. Het "vervolg fase 2" onderzoek is in 2014 opgestart. Hierin worden tevens de meest recente inzichten ten aanzien van de verziltingsproblematiek in het gebied meegenomen. Voor het wingebied Tytsjerksteradiel heeft een inspectie van de onderhoudstoestand van de oevers in het bebouwd gebied plaatsgevonden. Daarnaast heeft Wetterskip Fryslân een leggerwijziging doorgevoerd voor een aantal van de te beschouwen kadevakken. De resultaten van de inspectie en de consequenties van de leggerwijziging worden meegenomen in het nog op te leveren fase 2 onderzoek oevers en kaden bebouwd gebied Tytsjerksteradiel.

Provincie Fryslân is bezig een website op te zetten voor burgers waarin kenbaar wordt gemaakt welke instanties aanspreekbaar zijn voor het melden van mogelijke gebouwenschade als gevolg van delfstofwinning, waaronder aardgas. Op de website zal de door de verschillende instanties te hanteren procedure worden weergegeven. De Commissie Bodemdaling Aardgaswinning Fryslân heeft hier haar medewerking aan verleend. Dit heeft geresulteerd in een procedure voor eventuele gebouwenschade als gevolg bodemdaling door aardgaswinning door de NAM in de provincie Fryslân. De procedure wordt naar verwachting in 2015 op de website van de provincie, of een daaraan gelinkte website, gepubliceerd.

De gemeente Achtkarspelen is in 2014 toegetreden tot de zogenoemde 'Overeenkomst Bodemdaling Aardgaswinning 2006' en is gestart met een fase 1 onderzoek. De resultaten van dit onderzoek zullen naar verwachting begin 2015 worden behandeld in de commissie.